

Eerste productie De PaardenKathedraal onder Dirk Tanghe

Itak: optimisme in gruwelijk

Max Smith

Het lijkt zo paradijselijk, die leefgemeenschap 'in het diepste binnenste van het Braziliaanse oerwoud' waar het jongetje Itak aanvankelijk woont. Hij maakt deel uit van de vredelievende Wahuki's. Deze stam kan niet uitsterven. Zodra een van hen overlijdt, wordt er meteen een ander geboren. Alleen als er sprake is van moord door een stamgenoot is een Wahuki niet te vervangen. Een van de vele geneugten daar is de snoktorrentijd. Iedereen doet zich dan naar hartelust te goed aan snoktorren, een uitgesproken lekkernij. Maar geen wereld zonder kwaad. Bij de Wahuki's wordt dat verpersoonlijkt door bijvoorbeeld de bosdemon Kazimir, die naar rotte vis stinkt en wiens stem 'krast als een vingernagel die over een schoolbord gaat'. Door toedoen van die boze geest doodt Itak met een pijl per ongeluk zijn broer.

Wetende wat voor vreselijke gevolgen dat heeft vlucht hij weg. Na benauwende avonturen belandt Itak in de moderne samenleving. Daar is het geluk helemaal ver zoek. Hij leert er Waltertje kennen. Maar die heeft ook veel problemen. Zijn ouders hebben al zijn oorspronkelijke lichaamsdelen medisch laten vervangen door kunstorganen: hij heeft kunstogen, kunstnieren, kunsthanden. Met een mechaniekje bij zijn hart is het zelfs mogelijk zijn emoties naar believen te temperen of te verhogen. De familie beheert reeds vanaf 1804 een groot en winstgevend moordenaarsbedrijf. Itak en Waltertje zoeken gezamenlijk hun weg in dit van rampspoed doortrokken bestaan. Deze kenschets heeft betrekking op de mythische en geestige vertelling Itak van Peter de Graef. Samen met Robert van Leeuwen en in zijn regie brengt Peter de Graef dit stuk komende zaterdag in de Utrechtse Stadsschouwburg in

première. Itak is de eerste productie van de PaardenKathedraal in Utrecht onder de kersverse artistieke leiding van de Vlaamse regisseur Dirk Tanghe.

In het recente verleden heeft Tanghe al vaker met hem samengewerkt, zoals in de door Tanghe geregisseerde *Who's afraid of Virginia Woolf*. Voor zijn grandioze vertolking van George is Peter de Graef genomineerd voor de belangrijke toneelprijs de Louis d'Or. Hij is ook de schrijver van het succesvolle en voor het Theaterfestival uitverkoren *Ombat*. Toen Tanghe hoorde dat Peter de Graef doende was om Itak in toneelvorm uit te brengen, heeft hij hem uitgenodigd dat bij de PaardenKathedraal te doen. Met nadruk stelt Peter de Graef dat Itak een familievoorstelling is, maar dat het stuk verboden is voor kinderen jonger dan acht jaar. „Voor die leeftijdscategorie is de voorstelling absoluut niet ge-

schikt". Hoewel hij als acteur en auteur ruimschoots ervaring heeft met kindertheater, onder meer omdat hij enige tijd bij het gezelschap van Eva Bals heeft gewerkt, is het niet zo dat hij met Itak doelbewust een stuk voor jeugdigen heeft willen schrijven.

„Dat dient zich al schrijvende aan. In het begin is er dat jongetje. Daar gebeurt er dan weer dit en dan weer dat mee. Het werd al maar leuker en spannender. Al schrijvend en werkend aan de structuur kwam ik tot het inzicht: dit is in eerste instantie geschikt voor jongeren vanaf acht jaar". Een chronologisch verhaal hoeft je ook bij Itak niet te verwachten. Peter de Graef werkt opnieuw met gedachten-associaties, die nauw aansluiten bij de beleavingswereld van de doelgroep. „Fantasievolle verhalen of mythen zijn dragers van een intuïtieve werkelijkheid. Vooral tot je veertiende ben je daar enorm ontvankelijk voor". Geweld komen tot op heden in al

Utr. Nieuwsblad 25-9-96

Itak verhaal

zijn stukken voor. Dat vindt hij niets bevreemdends. „Via de media wordt het geweld met bakken over ons heen uitgestort. Ook jongeren kun je er niet van uitsluiten. Dat geweld is of je wilt of niet tot onze beleving gaan behoren. Je kunt het dus nauwelijks negeren. In Itak wordt er geschoten, er vloeit bloed. Dat past bij het wereldbeeld van die jongen”.

Itak bezit deels de wreedheid van een onvervalst sprookje. Toch zegt Peter de Graef dat het een optimistische strekking heeft. „Je ziet dat deze twee verneukte kereltjes uiteindelijk iets heel belangrijks doen, terwijl elk van hen eerst dacht: ik bak er niets van”. „Sprookjes met al hun gruweligheden zijn zinvol, omdat ze een kind leren om te gaan met angsten en griezelige zaken, terwijl ze worden verteld binnen de geborgenheid van een gezin. Het kind zit wel lekker op bed of bij vader op schoot. Dat vind je ook terug

in Itak: het is een gruwelijk verhaal, maar het is omhuld door die wollen deken van veiligheid: die opperwezen Omar is altijd en overal aanwezig. Dat is een gezellig goedlachs oompje met een leuk hoedje op”.

„Je kunt al die gruweligheden ook als iets noodzakelijks ervaren, die bij jou een tegenkracht oproepen om er zelf iets positiefs tegenover te stellen. Dat is ook de teneur van het stuk: niet alleen klagen dat het allemaal mis is. Je moet er zelf ook wat aan doen. Het is wèl onze wereld. En vergeet niet als mensheid zitten we ingebed in een groter samenhangend geheel van goed en kwaad”.

Stadsschouwburg Utrecht, Blauwe Zaal, vr 27 en za 28 sept (première) 19.30 uur, zo 29 sept 15.00 uur en 29 en 30 dec. De Lampegiet Veenendaal, 23 okt; De Kom Nieuwegein 15 dec; De Lieve Vrouw Amersfoort 21 en 22 dec. De Fransche School 28 dec Culenburg. Ook elders op tournee.

**Geënsce-
neerde maar
kenmerkende
foto van de
familie-
voorstelling
Itak van Peter
de Graef.**
(Foto De
Paarden
Kathedraal).